हासाश्चवक्त्रेचास्यकाः॥यदिसर्वस्मिन्नासेवाःस्मेरस्मेरालसेक्षणाः॥
पुत्रान्नोनरकात्राणीसवेचज्ञातिरोरसी॥निर्वृत्तृगव्याचेन्नक्रियागा
स्तिसाधनं॥कर्मांगाजिनशृंगादिलक्ष्यवेविधिनोदितं॥अनीषणा
घामयधंसोदितस्वप्ननिषेवणाव॥चित्रंसाधनस्यकृज्ञायतेवपु
पस्तथा॥तस्मात्सर्वस्मिनाद्यंगंगवेतिनिश्चयः॥चंधःमंगेनसव
लीखेदंलागवतोतयः॥मोक्षेमाचपरित्यागःसतुनोक्षायकेपुत्रो॥
आयुकर्मचिरंगंत्रिवर्कर्मगयिकिलप्यतासर्न्यासस्तसिच्चे
तमनोवाक्कायकर्मसिक्तेनतेनजायेतत्रलदाचासगोयरं॥यस्तिनिः
श्रेयसेसंगतिंपात्रेणसवेत्॥ज्ञातोसुकृतपुंजेनतंसंन्यास
माचरेत्॥त्यक्तेदुर्ध्यानसूचकंकर्मणंयथा॥येषेवविषयान्ज्ञानी
सोनत्यक्षुंतथागतंयोगिपथावश्यंगाथापिंत्तिःसमुदाहृताः॥

भोगोपादानविधेयमिनेत्यानुवाद्यते। उपक्रान्तेन भोगरूपेन कुत्रापि स
नायतो न क्वचित्कुदर्शनादेर्यः खेदितादधिकः स्यात्। अतो वसन्तवर्षर्तुविंद
नेदूरस्थादयः सुदेकाश्चोपरूढानाहुरेगायवियोगिनो। धर्मद्रुमस्य फलम
र्थमुक्षीरयंतिग्रास्त्वनिश्चितधियोहियथागमेनानंदनंत्यविषयस्तुत
नोनियुङ्क्ते सम्यक्चोपरिधरणातिःसुरवेमनुष्येति। इतिश्रीकृष्णदेवरायि
तेवयेनिकेवास्त्रेशयमःपरिच्छदःसमाप्तः॥ वाक्यार्थोपाघलिंतुस्त्रा
दाष्टादशकोगणाः। हेयहेयत्वकारणनामनिर्धार्यते॥ वार्द्धक्याश्च
पाकुष्यईर्ष्यास्थूयावरोहः। अर्थदूषणापेक्षुन्यूनाधिकोघएवच॥
स्त्रियोवक्षामदिरागीतनृत्यपाथस्तृष्टौ। परोक्षनिंदाःस्वप्नमृगयाचेति
कामजाः। अस्त्रीलाक्रूरकर्णावाक्पारुष्यमितीप्यते। दंडपारुष्यसाहस्ये
स्तेयान्यस्त्रीकृतेरा

विरक्तः कृत्यचेत्सम्यक्त्वेयत्तोऽस्यंगमाः॥ स्वकर्मकृतभोगैस्तैः क्षीयतेऽनिर्वृतथा॥ शुद्ध
ऽस्तैः स्वकैर्बद्धस्तप एवाप एवास्तकल्मषः॥ ८॥ क्षीणाघिकारो धर्मज्ञस्ततः कर्म
मयाप्यसाति॥ तथा भागवतं वाक्यं श्रूयन्ते यादुनंदन॥ कुरुष्वैवनकर्माणि यो स्मारि
ह्यकर्मणः॥ वारयाम्यपिचैनंयन्निवृत्तकर्मणाइति॥ वा स्यामरेतिभूयस्यू
यतेनत्ववादिनां॥ ८॥ श्रमाचारवतांकर्मलोकेऽस्मिंस्त्रिविधंगिरः॥ न्यायागतधनस्तत्त्वज्ञा
नानिवृतिस्थितिप्रियः॥ श्रौतस्मार्तयथाकाले यज्ञस्तापिविधीयते॥ इत्यादिवदत्य
नैःकर्मज्ञानमपी ×ऊ× यते॥ भोगफलानांजात्यायुर्भोगानांसंसर्गविवर्जितः॥ श्रू
यतेजनकोराजाप्रजापालनतत्परः॥ तेजनभोगान्महत्क्षत्रियाचमन्यमानस्तु
त्तरणंजयतयपक्वस्यनागवृक्षतिसुदरः॥ स्तुत्यो स्तिचरणास्वर्ग
स्तस्तुलभोनृणां॥ स्वर्ग्ययद्यस्यमनुष्यंकर्मकुर्वीतनश्वरः॥ कुर्वन्तेवैकर्म
णीसादिनेदेपिनिश्चयः॥ शुक्लैः प्राप्तेमयस्वर्गभोगायत्रेयतेस ॥ ९॥

दंडो नहैमहेत्यश्चदंडकरुच्यमुच्यते।अतापहननायालंसंकटेनान्यदाचरेत्।५।पर
र्द्धिश्चक्षमाचेर्ष्यासासपत्नेप्रशस्यते।नदुछेदंप्रयतेनतयैवोत्तेजितोयतः।६।दोषारोपो
गुणदोषःसासूयेतिनिगद्यते।विदूषकादिभिःसानुरहोगोष्ठ्यांप्रशस्यते।७।क्रीपना
णनत्रपंचोनाटकादौनिरीक्ष्यतां।आख्यायिकेदिवपिचसमासव्यासयोगतः।८।प्रा
णासंदेहकृत्कार्यंकृतंसाहसमुच्यते।नदापस्तुचशोभायैभवेद्धास्यात्क्वान्यदा।९।
प्रकीर्णताचाग्रहणमपात्रेप्रतिपादनं।मूलछेदनवादानप्रतिपत्तयदूषणं।
१०।तत्प्रयत्नेनचानैस्तुकारयेत्परमंडलं।सूचनंपरदोषाणांपैशुन्यमितिगीय
ते।११।तच्चारैमुखतःसर्वंश्रोतव्यंस्वधियापुनः।निश्चित्यचारैरन्यैश्चप्रतीकारंत
दाचरेत्।१२।दंडादिपातनेक्रोधंरत्युच्यतेबुधैः।सदापकारिणुचतंवि

॥३॥

॥३॥

दध्यान्नरेणुच्य॥१३॥ स्फटिकक्षणाकवाग्निकादकासौक्ता
ग्यसंयुतावैयोविनयस्पन्नासास्त्रीस्त्रीस्फुच्यतेबुधै॥१४॥
साधर्मस्यात्रिवर्गस्यगृहस्थस्यसमन्वेषा॥वस्त्रेणोपस्कर
श्चैक्षोमनःश्लादनादिभिः॥१५॥एतत्कुमारेणाप्युक्तंपुरा
णस्यायप्रच्छतेयत्रानुकूल्यंदंपत्योस्त्रिवर्गस्तत्रवर्द्धतइ
ति॥१६॥धर्मादर्थोर्थतःकामःसकामःस्त्रीभ्योनचान्यतः॥
तेनधर्मद्रुमस्यादोफलंरक्तानितंबिनी॥१७॥अतस्तां
सर्वभावेनपुमान्वरयेवानुरंजयेत्॥स्वच्छंदाचरयंस्त्रित्वा
कामसंवेदनादिषु॥१८॥कामज्ञानन्यमनस्तोदंपत्योर्यः
परस्परंआसेकवेचैनास्व्ययस्यरतिःकामामंइतीरिते॥१९॥

गुणाढ्यौजःसमवान्भोक्तिसूक्तिमुक्ताविभुच। संभोगविप्रलंभाख्यौप्रपंचस्तस्य
विस्तरः॥२०॥क्रीडासजीवनिर्जीवाग्न्यूहस्तूक्षउच्यते। सचायंद्विप्रकारश्च
सकृत्प्रकृतःप्रतायते॥२१॥यस्यानाम्नानामेतिनहस्तमदिरोच्यते॥अत्रसंयुक्तमयंक्षि
प्तसंज्ञैःसाप्रकीर्त्यते॥२२॥ज्ञेयंयद्धस्तकंठस्थतालस्वरसमन्वितं॥लोल्यमयो
क्षि नितंगीनर्त्तनंतद्विजानते॥२३॥यथावकाव्रोनतद्भुवर्गस्यसाधनं॥प्रस्य
क्षेणार्थकामस्यसिद्धिर्गतिप्रदृश्यते॥२४॥धर्मापवर्गयोःसिद्धिर्लक्षतेनयथो
दितायाज्ञवल्क्येननुनिनाथान्येनरिक्षदिक्षिः॥२५॥गीतज्ञोयद्विगीतेननाट्यो
क्तिपरमंपदं॥दृश्यानुचरोभूत्वातेनैवसहमोदते॥२६॥उद्भटेनाऽवयद्भेगा ॥४॥
न्यंप्रविवासिद्धयात्मकंवारोलयस्यभयुक्तेहिविघ्नेयमुच्यते॥२७॥वृद्ध
विधंवाऽपिहस्तकंनत्तेनादिप्रभेदतः॥प्रयोजनंगीतवद्यंविज्ञेयंनृत्यवाद्ययोः॥२८॥
कार्यंविनाप्यद्धुवानगरोपसर्पणंवृथाऽनंतस्तुनूरीरालस्यवांतये॥२९॥

परोक्षनिरूपणकथनमितिसंधानुनिष्पन्ने। सर्वेषुदिवास्वप्नःसोपिवक्तव्य
एवहि॥यावत्तिसरिक्षीणेषुसयाद्दीप्तिशोभनमेनएतेसप्तदशवन्मृगपा
दादशीतथा॥हेयाहेयाएराजाहःशोभाधर्मास्त्रजंचगा॥३१॥प्रसन्नाप्रियय
नानियमवणिग्यङ्गेथाःसदृक्षिणा॥नयैवेनप्रयुंजीतसंगंतुपरिवर्जयेत्॥३२॥
इच्छन्नपरिविंस्यल्लाघवंगौरवंसमुपायोगतःपृथक्॥संगमात्रंसमपाश्रयेत
जयेज्जनायजगतोयथायथं॥३३॥इतिश्रीरुद्रदेवविरचितेदेयनिरोप्य
व्यसनहेयादेयद्वितीयःपरिछेदः॥ ॥अथेदानींमृगव्याडुसमासव्याख्या
योगतः॥ एकोपिवाष्टधासेषावडुधात्रनिरूप्यते॥१॥आमिषार्थंसंपि
ष्यैनैकोपायेनुरवायया॥हिंसनंप्राणिमात्रस्यमृगयेतिप्रचक्षते॥२॥हिं
सनंप्राणिनोयत्रतत्रदोषपरंपरा॥यागीयाःपशवःप्रोक्ताग्राम्यारण्याश्च
द्विधा॥३॥एषामप्रोक्षितानांचहिंसादोषायजायते॥अस्मिन्नर्थे

पुराणश्लोकाः यथा द्वैपायनोदिताः॥४॥पांडुकिंदमशापवादेमृगहिंसाप्रसंगतः॥रा
क्षसानांयावधेवृत्तिः मांसृगाणांवधेस्मृता॥५॥राज्ञामृगयानेमांसोत्सर्गविधि
र्दृश्यते॥अत्रप्रयोजनाभावयावान्मृगाणांवधोभवेत्॥६॥अगस्त्यः पंचमांसान्न
श्वक्रारमृगयांतृषिः॥आरण्यान्सर्वदैवस्यान्यैक्षुद्रान्मृगावनेः॥७॥अग
स्त्यश्चाक्षणाद्धिंसांमृगव्यायांनवर्त्तते॥ग्राम्याणांग्रामणांरक्षणेरक्षस्यतेवधः॥यथा
विधि॥८॥आरण्यानांयथागस्त्यस्यैक्षणाद्रक्षस्यतेवधः॥श्रूयतेवेतिहासाख्य
गङ्गांतस्यांनिषेवणे॥९॥मायामात्रोपघातेत्रप्रयुक्तायामवेदने॥यत्रतत्रस्थुरवा
येतिमर्थंयेत्तत्रकर्त्तृते॥१०॥यथाप्रसह्यमानिघ्न्याश्चुंबनालिंगनादिकं॥आ
यासंसाध्यमप्यन्तर्नामसुदमंचति॥११॥प्रहारानखदंतार्थंयेवस्मरसंगरेउपघात
स्तथैवात्रसावेशान्नवारुजा॥१२॥इतिसिद्धंलक्षणंहिंसायाःपुराकृते॥नेत्याः किंनाशे
नेदानींविवेचनमथोच्यते॥१३॥हरमूर्तिरिवावस्थाभेदादेकैवकामिनी॥यथाधृतासा
लंतथैवमृगयामता॥१४॥अस्मिन्नन्यासजातान्याकांक्षान्यायावशीमरा॥सापकान्याप

दग्धस्नातथाश्वगाणकापरा।श्वेयेनपाताधूमावैताःक्रमेणापरिकीर्तिताः।क्षत्रक्षएमयेषांहि
तथाकर्त्तव्यतोऽयते॥१६॥तुरगैःसाधनीभूतैःविद्रवतःशत्रुदिशि॥वध्यतेहिमृगायस्यीस्त्री
श्चीनारसत्रोवधिः॥१७॥अष्टशंकदमिश्रावानीरंआभूःप्रशस्यते।कालश्चान्त्रोगर्भिणी
दाढ्येष्ठाऽमिषीष्यते॥१८॥तस्यासुमेवनान्मेदछेदोछेदवपुषिक्षत्वं॥यत्रापचयो
दार्व्यमन्तरान्त्रेष्वपाटवं॥१९॥क्षुद्वृद्धिश्चातिवपालस्यजागरादःसहिष्णुता।क्षत्रक्षादि
नैपुण्यमुच्चारपरिवर्द्धनं॥२०॥श्वसेनोर्जोसहानांवित्तवृद्धिः॥इत्यादिगुणाःकृष्णजिन
त्यस्यसंपदे॥२१॥तथाघर्मर्तिनमपिकृष्णस्यनहानेरव्याघ्रादिहिंसनात्॥वधेनहरिणादी
नांस्यादीनोचरक्षणात्॥२२॥नैकर्मक्षयोज्ञानाभ्यर्वानांनिरीक्षणात्।विशोकनाद्य
वीरणीनथंटविकर्तनात्॥२३॥तथायेपिजनंमन्तृष्णिगंधोनुबंधनात्॥विषाणडि
नकस्तूरीमणिपक्षापुपोजनात्॥स्पोराश्लावकादीनांमांसास्यवहारतः।उद्धिकसेचर्म
पत्याकमंडलोपिडौयेते॥२५॥रक्षोक्षिमानोदकारःकामंवर्त्मसुप्यते॥अतोमृगयाश्रां
तस्यचंदनाघनुलेपनं॥२६॥गात्रसंवाहनेरक्षेपक्षुवेश्चामृगादनं।पानंपंचसाराद्रि
तालक्षंतानिलघुंहृ॥२७॥मनसोद्यसिमानेनयथाकंवंधमृच्छति॥अनाकाननथातिनेका

येन

मिफ वेदन॥२८॥स्त्री मृगव्यासिधाकापिरन्तुपुष्टौनदृश्यते॥वा स्त्रकारैःकिलेतवा न्सूक्ष्म
भेदस्मरद्भिति॥२९॥आत्मापिकीरूप्रयोगप्रीतिश्चाबुनमारतोविलावाश्चाबुलाकाश्चर
नाधिक्यान्वयोःसमा॥३०॥संयोगविषयोगास्त्रीविलोकयतेयथाश्वर्थंनिषा
स्त्रीविषयेव्यासोनाद्यालंकारनिमितो॥३१॥कामरागस्त्रीदिषु
महान्दृश्यतेतेननोच्यते॥मृगयायास्तुसंकल्पान्तरिक्षानाश्व
कथ्यते॥३२॥मोक्षदूरात्सुकृतादेर्दृश्यनादिनिःकृतःध
न्यनश्यदृष्ठाद्देवारसिद्धिश्चकोवेत्ति॥३३॥व्यजयस्तेनमापी
तिमरुरोमाचंगद्देविच्युतिश्चापिनस्यवियोगेनोपेदिवय ॥६॥
ते॥३४॥वितर्कस्मृतिवेद्यर्थंविलापादिकरीयतःइत्यादृश्य
मतःसाम्यंमृगयायास्तथाश्रियः॥३५॥तेनैषापित्रिवर्गस्यसा
धनायप्रयास्यते॥सन्नयस्यावकाशोनसायानिहसन्मुख
॥३६॥बद्धंमृगाज्जिसारथ्यसामान्यासेनासिध्यतिरवद्वा

निसरणो राज्ञाः पंचघाटवसादिनः॥३७॥ वध्या स्करं गाः वास्यं
निक्षिताये गनागते। धरयाष्टष्ठतो वि ध्यः कुटवान्त्यो क्या तुसा
दिना॥३८॥ पराङ्तोय दिनवेत्त दास्यपूरया यिनावि रेगी ना
त्तनिजा रेवस्यसादिना नाव्यमजसा॥३९॥ तस्या निसा
रेच्या न्येन वे ध्या नवलिष्टष्ठतः। अथवापा स्थे तो जा यावि ध्यः रा
ष्ठ धनुर्दृ रे॥४०॥ दृसंमृगं रमपिचतरंगा दवस्क धन्विनः। क
कालकेण वन्दोणमा ज्ञारमिवानि क्षे द्वते॥४१॥ सासजा दगा
कूटदृस्या यस्यानिर्द्वेतिवमृगान्। मस्य रोखो दरक्को नावि
धनंचापिकुर्व ते॥४२॥ नरास्तस्याः साधनानामा नित्यमुप
लक्ष्यते। निषादश्चायनी चेषुस्थितिस्तस्या वि लो क्यते॥४३॥
गजगंबंधादि सो कार्यसिध्यैयसातिरिच्यते॥

कारणात्पुंपेः सकुसंभवमुदयकरायतः॥४४॥छ आवरणमप्यचन दोषायानुवर्त्तत।
अस्मिन्नर्थेवालिवधेयथावस्त्रीनोदनात्॥४५॥तनुगात्रिघ्रकटेश्चपादौच्यविविधेन
रा॰।प्रतिछंनाजहत्याश्चगृहंविवदयेदुतं॥४६॥विछं।तास्मिन्नरवांश्चाविलगधर्म या
कोविदेति॥कुरंगाश्चकुरंगाश्चपक्षिणश्चविपक्षिणः॥४७॥वा॰।तिस्रोलायोगेनस
ोलाक्वगतिवसा॥४७॥काल्यांसकाल्यवदुत्तिःष्टष्ठवोन्यैःपुरःस्थितैः॥साध्यतेयष्ट
याष्ठानेह्यदुःसावुन्निघते॥४८॥॥नारोधारैःकाल्यमानापुरोवातेद्वित्रिभिः॥त्रिकर्णि व
मोदैर्हन्यतेएणासावुकर्णिका॥४९॥६ छत्रोनिविडीकृतैःकाल्यतेयत्रवेल्लगाः॥
वध्यतेपायपक्षान्तेयस्मिन्तल्लग्निका॥५०॥सुदूरादुलीकृत्यकामकोवनाग
तैः॥एकंप्रतिसरंहानेन्युर्वाग्रगाः॥५१॥वध्यतेकरवालाग्रेवर्तुलियत्रिनेकधा॥ ॥७॥
नाकाल्येतिसाधोः×××तोलिप्यतेसान्दुपाद्दिभिः॥५२॥अपरागोकाल्येतिमा
ध्यसाध्यमदिभिःस्त्रीपनयेवदुतलीकृतवायुपरोघनात्॥५३॥वर्तुविधायाःका
ल्यायाःसाधनेदुर्नालाडनग×विर×पुरुषंतेकाल्यनेमोदेत्रारणांधान्यथान्यूणं।

दृश्यायासोभवेद्धर्मोस्यादेवानुद्यमेनो। नियतियत्नाप्यादिस्पंदनामात्रसूचिताः॥५५॥
एवंतेयत्नवैयर्थ्यायवसासाम्कीर्तिता। द्वित्रैरेवात्रयोरेष्वन्नारम्भोक्तविस्तारदैः॥५६॥
सासिध्यतिचाश्रयाद्यस्मादेवंपत्नलक्षणात्। नायासकरीसाऽतोमोदायोपजायते॥५७॥
मृगाघपेक्षामालेख्यलोनोयत्नेकरवा। घन्वीविध्यतिदिग्चेनासमुपेक्षास्मान्नाशुधैः॥५८॥
विज्ञातकार्यक्षेत्रेवानिपानेसानुसिध्यतिगोत्रावृक्षुल्लिंगादेवीसुरवल्लिद्विजा॥५९॥
परमार्गानुसारेणपश्यंतेयत्रवेष्टगाः। पदेत्वावस्मात्रोक्तिघासाविप्रयुज्यते॥६०॥
कुक्कुरैःपरिनिक्षिप्यचिरमायास्यकर्कशी॥वध्यवेहिंस्रोयस्यांस्वपदप्रेक्षिकाहिंसा॥६१॥यत्र
घन्वीप्रयत्नेनस्वयमान्विकोवालावरुसंस्तोचितंवाक्षितिसार्ववाहिता॥६२॥ने
वधेत्रैकतमेयेसक्तेवाथयत्नतः। वधेविलिख्येतेवान्यदेतिस्त्रासानुनः॥६३॥उप
राद्विस्तृतेयस्यांलक्षीरोपवाहिताः। पदेत्रैकादशध्यानंश्वगणिकास्तेता॥६४॥
शुनांमुखपरिक्षेपःक्षिप्यक्षिप्तेक्षितावास्त्रुतेवास्त्र॥पतनोसतनास्यांहेहास्यदृष्टि

तेषां द्वौ द्वौ रोहामगा विनिर्यान्ति धावतो॥ कौलेतडेऽपर्यस्थिदंनादनिनखानारव॥६॥
द्विशोस्थिशः स्रावकाशाढड्डुमोक्षविचारदेः॥लक्ष्मुद्विरयचक्षुनामोकुक्तस्ति
ङिकारक॥६०॥तस्यागणासंहसामोकोनान्यत्रास्यतोवाधमानमपास्येवकौ
लेकौलेयकिंडुचै॥६८॥दंडापिसान्यथ्युक्तप्रयोक्तव्यात्रादिष्वाएवंलाकि
जनीदानामास्यदंपरिकीर्त्यते॥६९॥अस्याएवलिंडाकाविकृच्छमारुरौद्विपः॥मोको
निस्वकुद्यनरड्यामोकोपिसस्यनः॥यस्यांतइशोद्विधमुक्तापतत्रिषुपंतिचावपे
न्नाःसातीवरसक्तूःवैपेनपातेतिकथ्यतोवेयेनपातान्मृगयेतिस्थिरवान्यस्यासवेत्र
स्थिरमारण्यकानांचेन्मृगयेतिनिरर्थकी॥७१॥मृगान्वावादग्रहनोह्येवंयादिस
दर्थकांतदालिंपीहाद्विपुनःकथमेतत्प्रयुज्यते॥७२॥यत्रानेकोर्थसंबद्धस्त्र
एंतेप्राणिनःपशीसान्मृगयेतिनिर्दिष्टान्तिरश्चांनवि ॥७३॥नेतुस्यादपर्य
तिनात्रमांसायकेवलंहिंसतिनेतुचेतपामुर्थन्यंतुपश्यतो॥७४॥नकेवलंमृ चा
गयाद्यायोमांसार्थमात्रकोयोमुक्तांतिदीनाकरुणंयदिःमुद्भवः॥७५॥

दत्वं नेरुक्तिबंधा च्यते नन्वाँयमिष्यते। अविप्रतेप्राणिजातंनगयेयुस्तेनतः॥७॥
अतोनृसिंहप्रयुक्तानांषोपातोरक्ष्यते। तेनाएमीमगव्येषाद्येनपातानिरूपिता॥७॥
एनस्यविशदत्वायकेचाष्टौनिर्दिष्टाःपुरपरस्यवीतरागे। नेमंवैरिसज्जनन्यायने
रूपाःकृत्वानेविहितविधानमंप्रयोगात्॥७॥इतिश्रीरुद्रदेवविरचितेनैवंनिक
त्रास्त्रेत्तीयःपरिच्छेदः॥ ॥मोकाघावारकंपन्नावयेवलक्षणलक्षिता॥विघ्ने
नणघुपायैश्चविहितानानिगद्यते॥१॥हस्तछिप्रकेदेनमोक्षोहिविधउच्य
तेयमोमुलासिःमवोसिःवैपेनचसाग्रपीडनं॥२॥विधायक्रियतेहस्तमोक्षःको
सउच्यतेकुत्यादिष्वयमेवोक्तोवाग्रादिष्वपिनास्यते॥३॥वस्त्रान्तरितमावेपन
स्तोपरियाचेत्॥अलंगवसरिक्षेपेमुष्टिमोक्षःप्रकीर्तितः॥४॥अमंकलमोक्षेतु
संगतानुगतनंजमा॥प्रवास्यतेहिधामोक्षेदूरेदूरंयथायथं॥५॥नेषाविघ्नेषु
वंयथावदिहकथ्यते॥आक्षेविमुच्येन्नेत्रेसोवनेनैविवक्षणः॥६॥यथानमुक्त
मोक्षेनतथावाप्रतिग्राषकैः॥ग्रहोविघ्नावचेन्नेवंयावद्विघ्नंपरंक्षं॥७॥ततः

मिनिशंकिंचित्सालोकेदीपिकादिभिःनेत्रेनिर्मज्यधानीयैःक्षालयेत्सुखशीतलैः।८।किंचिन्नि
चित्परिचर्यंकारयेच्छावयेद्दचः।एवंक्रमेणहस्तादिस्थैर्विशेषलालनैः।९।विभक्तकालेभो
यमांसदानेनसांत्वनैः।छायातपोपशमनैःक्रमान्नेत्रोपनाचनैः।१०।कृत्वारक्तापरक्तत्वं दे
यंवैषांविचेष्टितैः।नेत्रेनिमील्यतिष्ठंतेचैकपादेनवेयदा।११।चंक्रम्यंकूर्दनंचैवपक्षपात्वा
धिधूननं।अस्यावलोकनेसाम्यंदृष्टिसंचारपंतिवा।१२।नदारक्तास्त्वंवक्रेयाविरक्तास्त्वन्य
थातुते।रक्तान्ज्ञात्वारजुयुक्तानाढ्येदाभिषादिभिः।१३।क्रमेणावर्द्धयेद्भूमिमाढ्येच्छिश
स्त्रिशः।यदाढ्यानेनाविलंबंकुर्युस्तिर्यक्चवागतिं।१४।नमांसादस्तथाकृष्टिंनदारज्जाविना
कृपेत्।नलोहज्ञाघुपरिचयंक्षिप्याढ्ययेत्क्रमात्।१५।कलविंककपोताद्यैपतत्रिग्रह
णंपुनः।कारयेत्पूर्वसंस्कारस्मारणायथायथं।१६।क्रमेणानेनयेनस्युर्वश्यास्तानतिजागरैः।अत्यंतकरसंयोगैःकर्षणैश्चानयेद्वशं।१७।तेषांजात्यनुरूपाचरंजनायक्रिया
मता।अतोनुवक्ष्येनानांएषांजातिविवेचनं।एकशुक्लाशाटलाक्षतानी

हे। पराख्यपौदिगणो द्वितीयः कथ्यतेधुना।२८।पञ्चवाजश्छुदन्तिपर्णी
यकथनोक्तैः। लवंतितेनसामान्यंवा जेवत्वपत्रिणी।२९।यद्या
स्येक्षीरिणीचेतीषापार्थेचरुक्रियाःसामान्यसंयुक्तेचैवविशे
षादर्जुनेतिया।३०।तेपिवाजवत्वेपिसामान्येसवपक्षिणी।ये
नपत्रीतिवाजातिचाब्दोवेत्रिप्रस्तावकः।३१।वाजावामावनारा
यणिचानाम्नवढविधाः।अस्यवीर्यप्रतिष्ठानाम्नापाप्नुयहोमस्थमा
।३२।इनयागणयोज्ञेयोद्विधोन्यमूर्ध्निनी।संस्थानसादसमूल्ये
पत्रेषानादिसोपत्रोवाजाघान्यप्रधानत्वात्पक्षिगेयपदेहिताः।३३।योन्नि
पंचधातेषुदशत्वक्षणासुख्यतेकवाकेतिविकारव्यपेक्षतेकपर्दिकाः।३४
नवस्यंगेतथोवेश्यिमुखसाधकःप्रकीर्तितः।यश्चैवाकेस्थानेन्यत्रांगःसूचकी
र्त्तितः।३५।प्रलवःस्तेनस्तथाकेकालःकालकःस्मृतः।चिराद्विलंबमल्पेत्विरः
नोपिविज्ञेयते।३६।यःकश्चसर्वांगेहिमज्योहंसवाजःकथ्यतेसयत्रस्तित

अनेकदेशजन्मानस्तेनदेशाश्चलोवतः। नानादेशस्थानश्रेष्ठास्तिःविधानेकधास्य
ताः॥४९॥एवंकथंचिद्वैतेषांलक्षणंरूपंछन्दिताः। सर्वतिनेचविस्तारभयान्नात्रप्रदर्शिताः५०।
व्यालंफणिफणाकारंशास्त्रंग्रीवोन्नतापक्षतीक्षायतेक्षोविस्तीर्णंसर्वचिह्नितं॥५१॥
ऊर्ध्वेचमस्तिकेहस्तपीनेसुवधनोजायतोरुस्निग्धश्लिष्टमधिवधोकरोमतो॥५२॥
उष्ट्रनखरोयेषांमांसनेत्वक्षिकाश्चिनाएतानित्यलक्षणान्यषांयाम्यानीतिविज्ञानेत५३।
वाजामघरवाग्रन्थोवाजोदीर्घोनिरोमनःकुहियस्योकठिकाहिकर्णानिरंतरा कृतिः॥५४॥
पक्षमश्रूरसपुष्टालालौरैश्चानुरंजिताः। सवतिचोछिनाथस्यिनेनाश्वसचिवाइव५५॥
सचीक्ष्णेनुखमेवुद्धिकौशलंवेलवीरज्यतेप्रत्यविधानतोविज्ञानातिनचेतरः॥५६॥
यत्नलभ्यापुरावेदनमत्यल्पाव्यचिन्नंकुष्ठानांकर्षणंक्षुत्वाविनाशनंचपोषणं॥५७॥
उष्ट्रारूढजनेकामरणेःकृतजनणोरंजनेरक्षणेनाश्वेकारकृषीदपी॥५८॥वि
श्वासनेविश्वासनेचेष्टानिरूपणेलाघवेधनयोज्ञानंरक्षानावर्णविवेचने॥५९॥
शालोत्रियोजनंचेक्षेतणायोग्यान्विपेनीहयाएवंछणाचेवराजनेप्रदर्शिताः॥६०॥
नरतेश्चैनिकेशास्त्रेविवायनेननापिनिः। येषांवश्यैर्हिरलानापादेयेविनिर्मिता॥६१॥

हितायमनारतं।अथोत्तीरवनिष्पन्नपानीयसुरभीकृते।।२०।।परितोवापितोद्भूत
यवांकुरविराजिते।निर्दंशमशकेरम्येभूरुहैर्वेष्टितेशुभे।।२१।।स्नानंविलेपनो
नर्दनंघ्राणतर्पणं।समाकृतप्रचारंतुभावकाश्रकृत्यमेव।।२२।।नैकत्रवस्थः
स्थापाद्विग्राःस्थापाःपृथक्पृथक्तत्रतेस्थुःसुखीतांतुवारंवारंप्रदर्शयेत्।।२३।।
दोषादिकलविंकादेर्मसिनातिविरस्थिते।लघुस्वल्पदानंयत्पापक्षित्तया।।२४।।ए
एहयेप्रवर्त्तयेदेषांमाचामपत्रानेःस्नेनास्नेनाजंविरिणश्चस्नापयेच्छुडिका
पुरः।।२५।।भुक्तयेषुद्विजेषुतेमांसमेषांतदोषचानिष्पावनवनीतेनमेथिकारू
मिश्रितं।।२६।।भुक्तेपरिणामेत्रैषांयदिदेयंतदामिषं।सघृतंचमघांवृद्धि
चैवाकमंगुनी।।२७।।प्रदेयमथवाद्विरीतिदुपपत्तये।द्विजागारसन्निम
पश्चात्तस्योपायएवऐवट।पुंसोयथानोद्विजेरन्नयुक्तिःसर्वत्रसाधिका।।
दारयंयदिभजेयुस्तेतदास्त्रीस्तन्यसंयुतां।।२९।।प्रदेयंनवनीतेघेन्वावामांसमिश्र
ने।।

ज्ञ ज्ञोधाय लँवंगेन नरमूत्रेण वा पुनः ॥३०॥ एवं क्रमेण सुदृ सिद्धिर्विधा परि दी
र्घ्येच मात्रामंवर्द्धनेन सिद्धान्तु पचारे सुखी नलेः ॥३१॥ अथौषधकृत घ्राण विघ्न
घ्नौत दीपिनी मालती जानितो मोदजनो दलं वदिह नां ॥३२॥ दुरालभा वचिरुतो शीर्दवी
डंगतांडवो कट्वामोद पिशुनेभ्यसनेचानिसर्वतेः ॥३३॥ सर्वेषामपि चूर्णानां कल्प
विस्तरिदं तुनिरूपितं शीघ्रकारि वाल्वेका लेप्राहि वागतो ॥३४॥ तयोतोपयो
रन्तोस्मे यथायुक्ताः स्वपक्षेकान्त स्वक्षानवान्मे पघेरूपस्त्विचन्निर्वृतौ ॥३५॥
यदिकान्तास्य वेत्युपक्षेमोदायसामिषा दारटात्मिषध्विकेपक्षमोदा दाजनयेत् ॥३६॥
गदूरंगोमहिष्या देहदितेम्ले छलातयः नैहण्यहीनो घ्रात्करणान्मेषशस्य
ते ॥३७॥ क्रमयोगादिवेज्ञाणि यावयंतिनदोषचं। पिंडंगृहीत्वाद्विकस्तूरीस
मभागेः प्रदापयेत् ॥३८॥ दुरन्ति क्रिमाचेत्पथवा मेघवंस्थलपक्षिणां। लघू
नांरक्तिकाऽहंकुसमांमदिवसत्रयं ॥३९॥ तज्ज्ञैः सुन्निक्षिता शीनासवंयावद्

दापिनः। अतः सूत्रविघातार्थं नृणां प्राग्दृष्टदोषतः।४०। तेषामपि भवंतीहरोगाः सम्यक्
च शांतये। तेषांसोदेशतोवक्ष्येनिग्रहायौषधक्रमं।४१। चतुर्थश्वासवैषम्यदृष्टिः प्राग्वेति
कथ्यते। अभिघातसमुद्भूतः श्लेष्मजान्यापिचापित्तजा।४२। जान्वाद्यापितेनिकृष्ट
साध्यानुसारतः। एषांप्राग्विरुजान्नानांमंधकारेतिनिर्जने।४३। इष्यतेस्थानमल्पाल्प
मात्रिषंसांवुदापयेत्। घानजेवोलयुग्मोदेयंगात्रेषिसर्वथा।४४। हरिद्रांलेपयेघृत्वासे
कःपर्युषितांवुना। श्लेष्मजेमारिचंचूर्णंनिस्येन्नाक्षंत्रयोजयेत्।४५। त्रिफुत्वक्चूर्ण
पुष्पांसंदेहंतन्नांबुपाययेत्। कस्तूरिकाभिदेयातुनदुपद्रवशांतये।४६। पित्तेघृतसा
रेणलवंगोप्रीक्षदनैः। समांसैगुडिकादेयामांसान्त्रागेवयुक्तितः।४७। पक्षीन्मांसै
र्वर्त्तिकादेर्देयमल्पंसर्पिषाप्लुतं। दुर्धरात्रोक्तयापिसमुदीर्यते।४८। क्रियाःकि
लापुषःशेषफलंतापिसुयोजिताः। अस्पतेकलविंकादेर्नरास्रकसिक्तामाषैः।४९।

अथवाऽजनायास्तत्काले नेत्रयोर्नियत्र। किटेरपित्रयोक्तप्रमत्स्यमत्स्यंपथावले॥५०॥घे
न्यौन्वनीनेत्रपक्षिणांमिश्रमानिषादघातेसाधुयुक्तांनेत्रदनुपायये॥५१॥कर्परस्थं
युतंवाऽजिकालेकालेप्रदापयेत्। अथैषांनाशिनांनास्तानिमायीयाऽजकीस्तौ॥५२॥स्नु
लानांत्रयमनेत्राणांरक्षिकात्रितयंनवेत्। मात्रोलोषंतुसूक्ष्मांनांदद्धिमुपकल्पयेत्॥५३॥
स्नुलानांपाटलाक्षाणांमात्राद्वंद्वंलेस्मृता। स्वदमाणाछलेकातुमाजानंय
तियोषधे॥५४॥स्तन्यंजांगारसोक्षिक्षांसेनमाद्वंयोजयेत्। अंजयेद्वाक्षिणीदेवचित्यं
वितजारके॥५५॥त्रिसप्तकदिनान्यवंडुंड्यंतेसवलाक्षिनां। मागधीद्रुनीवोलंमिमा
यीस्यज्झिपाटलां॥५६॥एषांरूपंविस्तरेणतमजाक्षीरसमन्वितं। मात्रेत्राक्षिनादेय
मेकविंशतिवासरं॥५७॥स्निग्धंमूलत्वचंचूर्णमर्कक्षीरेणमेलितं। मात्रेनदेयमं
पेषांत्राक्षिनांदिनसप्तकं॥५८॥पूतंतिताप्रकंमाद्व्वानाऽपुष्पाणिनेत्रयोः। गंजेरी
मूलरूपेनिक्षिप्तेनाक्षरयेद्वृतौ॥५९॥मुक्तेतुपुष्पकेःक्षेनसथादेवाक्षिदिनैः॥
अथवाऽजनानिंबपत्राणिनरंयानिवा॥६०॥अलयोंपिप्पलानुरुविडंगैःसमंमेलितैः॥

अजामूत्रेणवटिकांकायारुकांविधायचा६१॥पाटलेमधुनायोज्या
पुष्पकेसरन्यायोगतः।नारायणवटिकायथारूरणमिर्मिता॥६२॥
धानभोजनवेषम्यासिलोरकोत्रनेत्रयोःरोगफःसंजायतेवैद्येन
आपाकःसुदुष्करः॥६३॥श्लेष्माधिक्यादपिनथादुश्चिकित्स्यःजायय
तेकारियोःछलिकोचयोतिलतैलेनमेलितैः॥६४॥पूर्वजैर्मास
सहितंदेयंकपोतिकास्य।तेलेषजेतद्विरवधंतमेकादशोक्ता
कयः॥६५॥मूखपाकेनमूत्रेणभिरसमासंप्रयास्यतोनथाघ्राणन
मपिकार्यमाशुविचक्षणैः॥६६॥बधकीन्यायोगात्रनयादृशंतना
मुकूजायतेसर्वतोरोगफःपदसोगदीतिसा॥६७॥कलोतिपाणा
सदयोःसेवनादितिकथ्यते।विष्णोर्दूरेकारमलेयिलाविलेपयत्।
॥६८॥चरणोगदनाशायासत्त्वासेमत्रदर्शितम्।योनिरोगादिवि
ध्यलेनवापुनः॥६९॥जलौकापानयित्वातुनिशासंधवसंयुतां।नयुनी
तेमतुरिचन्नीलिश्रावस्त्रणवेश्यत्।७०॥दिनत्रयंतदुन्मुच्यपुनर्

वज्रलेपयेत्। द्वादशाङ्गुलपेनमुच्यते चीवरेण कं॥७१॥ आद्यानाड्ड
यमानोमालक्ष्येतवलवर्णेन॥ तस्योध्वमिदंदेवलक्षमाणमेतरिणा॥७२॥
दूनिनोतुलकंनागमदनंयावपयः॥ तेसंसमोनमेवयिवामषेया
वा॥७३॥ दीतेवदियथामात्रासप्तवेदनाबुद्धिलिनासंयोषनाद्ववद
जराद्यामिषनानात्व॥७४॥ नानाविधादिदमयादस्यत्मुयोजयेत्॥ दिनामे ने
नविरेगानिकेस्तूरोयंकनागतः॥७५॥ मलयिव्यापीय येनयुक्तावदाग
रीतयेलयादस्तोयिनीगाचलिङ्गायुकापनीतिच॥७७॥ तेषांनाग्रा
यमागध्यावृणीनोदुवलनंकृतोविवेमूलचवापिपेष्टागमूचे
वारिणा॥७१॥ तेलेपादेवनुयीतियुकालिङ्गानसेरोय॥ इत्यगदंदि
तरूपचारःसविदितःसुहितेरयेथावत्॥७८॥ रागविमुक्तनयोक्त
पुरिपुराचीक्षनतोविनयेनगयाय॥ ७९॥ इतिश्रीसुदृढविरचितेसु
निकेशास्त्रेचिकित्साधिकारेपरिच्छेदःपंचमः॥ ७॥५॥ अथवमग
दाध्यक्षपदोक्तेवृक्षणीयके॥ हृष्टान्पुष्टान्सुसमालक्ष्यन्तत्र

दशोत्तितान्॥१॥ नालेंद्रमणिसंकाशपक्षतीस्वांविराजितान्॥ मुक्तालतेविचोरस्थ
पक्षराजोत्तिरंजितान्॥२॥ निर्मुक्तोरागसंकशान्॥ दृपाक्षेपत्रोत्तितान्॥ स्त्रीविका
रत्नपदिकामंजरीविंजरीकृतान्॥३॥ किंकिणीरावमुखरान्॥ कृत्वाउमुदिनेपुनः॥
पूर्वोक्तविधिनारक्तान्॥ विधायाकाशये॥ पुनः॥ पूर्वसंस्कारबोधायरज्जुयंत्रितपक्षिषु
परिपातंक्षीक्षयीतूपक्षेरक्षाविशारदः॥४॥ वेश्मेनानीडनिलयालूतिध्वांतगर्भवध
पोषिताः॥ तान्यस्तसंस्कारान्॥ कृतान्॥ शिरिपातने॥५॥ वंशघात्रिदलेसाक्षेपाठवंऋजु
वंशनिः॥ सुश्लिष्याइवश्लेनापिशिलांगंकृतिमेतरं॥७॥ सम्यक्सुश्लिष्टितांनाकुर्या
नानामृतांशिवांनाकार्यविघातेकिंविचक्षणः॥ सावधानत्वमत्रापि॥८॥ संचारयेद्युक्तान्॥
हस्तेर्युक्तान्॥ दृष्टकुंडलान्॥ पुनःवेश्माश्रवंशनाःशिक्षितावंशघात्रहांत्रिदलावि
घमालक्ष्यैःविशेषांश्चयमीक्ष्यः॥ दृष्टविनोदंनिर्गच्छेद्वारवेदोदितवारे॥१०॥ यामिन्या
श्चमादेवयामुदयशालिनिः॥ प्रातरेवद्वारन्नेयंयाद्रविवाकरे॥१२॥ दूरम्
वारितानेकमेनोरुद्धान्यसंवरः॥ स्वयंविरलविख्यातवीरप्रायसंवृतः॥१२॥ क

विकाख्ज्ञविन्यस्तसमस्तगतिपाटवैः॥ नरजधानविन्यासचारणन्यासवाहिभिः॥१३॥वाद्यम
नः स्वयंछिन्नेन वा दैवसंयुतः॥ प्रछायेन्नूघरेरणायथाकालमतंद्रितः॥१४॥अथवाय
मनेषेतुवामरेन्गमियात्॥ वीरस्तालेदृष्टतोकंकुलाकूरेद्ध नोहितं॥१५॥डपस्थकायान्गयांय
पुत्रेयान्तदासितः॥ प्रसारयेत्पदांतीक्ष्णमिदिरेण्यतरादिषु॥१६॥तत्रस्थास्तेचपवेपेन्नप्रहिणा
मपिप्रकीर्णकुर्द्धियाच्चपतननिलीयानेतरास्तलाः॥१७॥समायांभुचिविस्तारोमागणेत्ता
दिनात्रवेत्॥ तिषमायांतुपन्नांगिर्यरिकूटेषुनांकुनः॥१८॥सकेवपेनघरोनेनापार्श्वयो
चसेनिकोरंधिनाश्चत्वारेमंडलंपतिकीर्तितं॥१९॥नेत्रदेतेक्षणःसर्वतामसाचायकोन
नः॥ पार्श्वयोंसमभागेनमंडलस्थश्चरेद्धनः॥२०॥आसर्वदेश्चरानाशमधिनोकुन
पाहिनि॥ वेपेनिकोचेनवोलक्षकुतोक्षेमभवेद्भयः॥२१॥वपेनाश्यस्थावदवस्तथैव
हयमादिनः॥ संचारयेत्सपरितोमंडलानिपृथक्पृथक्॥२२॥इत्रामंडलमध्यस्थवपेनि
कोहिविनाद्रुयामोकुनाहितेदिष्टलक्षेप्यस्थेलितास्थिरि॥२३॥मंडलेवरीचे १६
कंकुचपेकात्रिवाद्रिवा॥ वासाघाःपंचषांशस्त्रंनोमोक्षेपरोदिनः॥२४॥क्षोभाद्धी
शारयेत्स्थायान्मंडलान्मंडलंपृथक्॥ यथाभवेन्नकुप्यंतंवधिष्यंतिमित्रिणाद्रयं॥२५॥

वन्यानांतृशशादीनांत्रासनायपुरेवहि।विकोशाश्चास्यकार्याधार्यावाशक्तयोमिताः।
२६।बहवःपक्षिणोधार्याक्षिनीतेःकालवेदिभिः।श्येनिकस्यप्रभवतुप्रेरितःपरिचारकैः।२७।
मार्गोनंद्यंचारेमंडलस्यसदेष्यते।निपातानंतरान्येवेसुतरांमंडलिष्यते।२८।सादि
नामग्रगाश्चेचवक्षिण्यस्तेपिधूर्तिकाः।येनादीन्मुखिनोकेनाक्षिपेरन्वर्त्तिकादिषु।२९
शौआदलचपातयस्तेपितिर्यङ्मुखानिषु।चीचीकूचीरवोन्नेयग्रहणाइसपुष्टिदाः।३०।
नडसाक्षिग्रहेप्रयत्नानेवयदिचेश्वरः।प्रक्रीडपेत्तदातत्रैःभव्यंवेत्रिभिरादरात्।
३१।वेत्रप्रहारानमितःकुर्वद्भिर्मंदचारिणः।उल्लापयेपुर्लावादीन्लोकमेषुश्च
तद्गनी।३२।यत्रैकवारंपतितःपक्षीकुर्यान्नचोत्थितिं।सरज्जुनाशुनातत्रमार्गपि
त्वाविसर्जयेत्।३३।सावधानेनदेवेनभाव्यमुत्पतितेह्यसौ।ग्रन्थादिमधरालो
पैर्बाधियेपुक्तयेश्वरं।३४।कुह्यालोकःसारसेयाकौचेरीडरसावहः।सपक्षपोः

पंक्तीत्योरिवयच्चानुधावने॥३५॥निपत्यनरवरक्षेत्रेशूरक्रोधकृजितः।पराङ्मुखो
भवेच्चाचप्रहारोरोद्रसंगरः॥३६॥अतिदूरगतानांतुकेकाःस्युर्दक्षिणाः॥त
स्यैवाकोवरुयद्विजनयस्तुतंरसं॥३७॥यत्रवेगानिलस्यानुगाविताःश्वासनंतिव।
छिन्नपक्षपतनगाकारःखगास्तस्मात्किंमतं॥३८॥हरिणीप्लुतंशुद्धपदंत्रस्तोद्भ्रांतंच नि
गानिमक्षयन्॥अनिष्टायोद्विवीभत्सेवरौद्रेभोजनयत्नतः॥३९॥दीनादीनापक्षवे
गान्निलानाःकेतुकादयः।निरुद्यमाःकुजन्मध्येदर्शयंतिनृयानकं॥४०॥भ
तिप्लानोजरद्गौडःपुनरुच्चावचैर्वधुः॥प्रलपन्प्लवनामेष्यन्स्वैरंहासरसायतं॥४१
भयानेषुप्रलानेषुवाचालुष्येषुतेषुयाशुल्किकास्त्रयोगोद्भिकतेष्वःकेतुका
श्रिता॥४२॥गुरुरालुब्धकैर्निपतन्स्थानेग्रहणमाचरन्॥परासुकरणंदक्षोवा
क्रोवीररसायतेः॥४३॥उद्धिक्तानिःसमाकांतिर्नीचोक्तिरितित्रिधा।वरज
नहणेप्रोक्तोवाजानोरसभूमयः॥४४॥छायाकारंनिलीयाधोष्ठाःस्थे

नयो र्घगे।उरुस्थ सारवत्सातमूर्जो कीरतावत॥४५॥समभेवानुस्मरणाद्रूपाल
क्ष्मीलक्ष्येणवएन॥दे३वस्यतनलक्ष्येसमाक्रान्तिसमामता॥४६॥नाचानुमा
रिणोभयाद्उपरिष्टाच्चवज्रवरे॥सरसायतनलक्ष्येनीवीकांतिमुदुष्करा॥४७॥
एवंलक्ष्यानुसरणाद्रुजनाःपरिधावनात्॥अतिचित्रलणाद्राजागताःस्त्रैण्यपताङ्गि
षु॥४८॥आलोलुप्यपतङ्गेनःपरिघ्रुघावपातनैः॥मक्षाइवविदग्धानोरतिप्रसभनाम
६९॥६६सर्वोरिणामेकनिग्रहन्यस्यकृतिर्नयत्रालितस्तत्रसमःकुरुलक्षणस्तरुणा
यते॥५०॥शृंगारःपुष्कलस्तत्रहरुपतेनायकेद्विधालक्ष्यप्राप्तोलोगरूपस्तदाप्तोन
येतरः॥५१॥यथावकावाशोमायंरूपश्रीलगद्दैः॥चिलाप्रलापवैवर्ण्यभावैः
सत्तोव्यनक्तिशृ॥५२॥स्त्रीसंभोगादविरोमरुग्व्यायामक्लिष्यतेयेनचस्फु
रंगास्त्रीपतिंसावत्रायसले॥५३॥कंठलग्नाप्रियांहित्वादेमनीषुनिमास्थयि॥
नालिसारंनराःकुर्युर्दिनेषुयमासवेत्॥५४॥अथवानादिमोकोपिश्रितापत्रि
मकादिभिः॥रसमाविहितश्लेषःशृंगारमनुषज्जति॥५५॥तत्रहास्यिग्रह

हृणोरवान्यतेनिपतत्रिणां।ननयतिप्रसन्नेऽमुक्तपुष्करास्योत्करत्रमं।५६।येविमुक्तानिजिल
न्यूदूरेदूरेस्खलंतिनातेसाधुवादपात्राणिश्रिकाणेनेतरेपुनः।५७।शीघ्रतात्रनिसंधानेशि
कारणंद्विशस्त्रिशः।ग्रहणेनिश्चिरादीनांतत्केनत्रनिदिश्यतां।५८।जालपादेषुपतितधारा
रसीषुसरःसुचापूर्वचारेरनुगतःकुड्यादान्परिमोचयेत्।परानभिघ्नन्यमोक्षोपिविश्रंभ
यंगतामिथः।तेषांप्रशस्यतेदिक्षुकवीनांविलवायतु।६०।कुंकुम्यास्तोऽनंकार्यंवारित्यागा
यपत्रिणांयथासुखंनग्रहीपुःश्येनाःस्वस्थानविच्युतान्।६१।यैनाथवंधकुशलैर्वित
नत्रपंचैःसंदर्शितःकिलरसःसमंयविनश्याएकत्रैवसमकमेवरसाश्रूनादृश्यंतएव
रूपिभिर्मृगयाविहारे।६२॥ ॥इतिश्रीरुद्रदेवविरचितेश्येनिकेषास्त्रेश्येनपातेनिकृत्ते
व्यतापरिछेदःषष्ठःसमाप्तः॥ एवंविहृत्यपरितःश्रांतोविश्रामभूमिषु।प्रज्ञायेकमलाभी
दमेकुशलवीजिते।१।परावृत्यततःसर्वेयन्त्रमंडलचारिणः।तेनांप्रधानपुरुषानाथि ॥१८॥
कायार्जितंचयत्।२।आखेटतदुपानीयश्येनादीनांचचेष्टिते।निवेद्यपुरुषैर्वनेरु
यप्रभोःपुरः।३।तद्वारश्येनिकानांचतत्तन्मंडलचारिणां।सत्कारादिप्रतुरपिकुर्यात्तो